

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ ВЛАДИК УГКЦ У ПОЛЬЩІ

(Різдво Христове 2023-го р. Б.)

Всесвітлішим, Всечесним і Високопреподобним Отцям, Преподобним Монахам і Монахиням та всім вірним Української Греко-Католицької Церкви у Польщі

Христос Рождається!

Дорогі Брати і Сестри!

В сьогоднішній Службі Божій – і так буде аж до віддання празника 31 грудня – замість богородичного гімну «Достойно є воістину» звучатиме стихира з утрени свята Різдва Христового, в якій те, що сталося у Вифлеємі називається «таїнством чудним(дивним) і преславним». Слово «таїнство/тайна» дуже часто чуємо в літургійних піснеспівах різдвяного часу. В навечір'я Різдва в одній зі стихир Діва Марія докоряє «прибитому журбою» Йосифові за те, що він сумує і тривожиться «не розуміючи страшного таїнства», яке на ній виявляється. Він має відкинути страх і пізнати преславні речі: «з милосердя бо приходить нині на землю Бог». На утрени в само свято чуємо, що це «пізнання преславних речей», пізнання таїнства, відрізняється від пізнання всього іншого – звертаючись до Богородиці, називаємо чудо її Богоматеринства «тайною незбагненною, яку ми єдиною вірою прославляємо».

Зв'язок таїнства з вірою є в християнстві нерозривним. Стоїть перед особою Ісуса Христа, його воплощення та смерті і воскресіння. В найближчу неділю почуємо про це на утрени в стихирі 5-го гласу, яка з незрівнянною глибиною порівнює неосяжність для людського розуму воплощення і воскресіння: Господь з запечатаного гробу «вийшов так, як і народився з Богородиці», ангели не зрозуміли, як він прийняв тіло, а воїни, що сторожили гроб, не чули, коли він воскрес, «бо це і те було закрите для тих, що досліджують, але тим, що вірою поклоняються таїнству, явились чудеса». Гляньмо на ікону Різдва Христового, на якій новонароджений Ісус є обгорнутий в пелени, котрі нагадують плащаницю, а вифлеємська яскиня є схожа на могилу. Св. Василій Великий в проповіді на Різдво лаконічно висловив мету воплощення Сина Божого: «Бог приходить в тілі, щоб убити вкриту в ньому смерть». Радість, до якої закликає нас літургія Різдва, радість глибока, а не поверхова і скороминуща, своє джерело має в самопожертві з любові за життя світу Єдинородного Сина Божого.

Святкуючи Різдво чуємо у візантійській літургії про зміни на краще, які сталися з моментом «вочоловічення», прийняттям Богом людського тіла. Тропар оспівує осяяння світу світлом розуміння, бо ті, що «звіздам служили» – волхви, східні мудреці, і потенційно всі люди – покинули ідолослужіння і почали поклонятися Сонцю правди, єдиному істинному Богові. На вечірні Різдва пролунали слова про «знищення ідолоського багатобожжя» і про те, що «народи повірили в єдину владу Божу». А литійна стихира сповіщає, що «прийшло очікування народів, щоб визволити нас від ворожої неволі». Натомість всі християни, всі, хто читає Євангеліє, чують слова ангелів, які у Вифлеємі хвалили Бога, кажучи: «Слава на висотах Богу і на землі мир людям його уподобання»(Лк 2,14).

Дорогі у Христі!

Як же важко прийняти нам цілим серцем ці фрази! Наприкінці другого року широкомасштабної війни Росії проти України, яка має на меті знищення нашого народу, повірити: що ті, які обожнюють свою імперію, покинули ідолослужіння; що ті, які хочуть підкорити собі всі сусідні народи, прийняли єдину владу Божу; що на землі настав мир, а ми є також народом, який уподобав собі Бог.

Релігійну, богословську відповідь на запитання, чому так діється, дає нам апостол Павло. Крім «Христового Таїнства»(Еф 3, 4), спасительного Божого задуму, незбагненого для розуму, але об'явленого в Ісусі, який полюбив нас до кінця, існує «тайна беззаконня», котра вже тепер діє(2 Сол 2,7). Християн з міста Солунь Апостол народів закликав, щоб не дозволили тривожити себе ні якимсь духом, ні словом, ні листом, «що день Господній вже настає»(2 Сол 2,2), бо перед тим об'явиться чоловік безбожний, син погібелі, «який виноситься понад усе, що зветься Бог чи святощі»(2 Сол 2,3-4). Катехизм Католицької Церкви вчить, що перед другим приходом Христа Церква має пройти через останнє випробування, а «Переслідування, яке супроводжує її земну мандрівку (Пор, Лк. 21, 12; Ів. 15, 19-20.), розкриє „таїнство беззаконня” у вигляді псевдорелігії, що принесе людям уявне вирішення їх проблем ціною відступництва від правди. Найбільший релігійний обман – це обман антихриста, тобто обман псевдомесіанізму, коли людина прославляє себе саму замість Бога і Його Месії, який прийшов у тілі (Пор. 2 Сол. 2, 4-12; 1 Сол. 5, 2-3; 2 Ів. 7; 1 Ів. 2, 18.22.)»(ККЦ 675).

Псевдорелігія «російського світу», яка є спотворенням християнського розуміння місії кожного народу, є конкретним проявом «тайни беззаконня» діючої в світі. У нещодавньому Зверненні Архиєрейського Синоду Української Греко-Католицької Церкви в Україні до дев'яностої річниці Голодомору наші єпископи написали: «Геноцид українців тодішнім тоталітарним режимом не був випадковим відхиленням від історичної традиції Москви. Навпаки, він став найкривавішим втіленням багатовікової ідеології російського імперіалізму, що одвічно палає ненавистю до України, зневажає кожен сусідній народ і жадібно зазіхає на світові простори. Ненаситний російський імперіалізм — це головний винуватець Голодомору і той самий ворог людства, що й нацизм, расизм, фашизм і будь-який інший вияв ненависті до людських прав і національної, культурної та релігійної окремішності».

Як християни стоїмо перед потужним викликом: зберегти віру в таїнство Бога, який з милосердя приходить на світ, який обіцяв бути з нами «по всі дні аж до кінця віку»(Мт 28,20), в ситуації, коли таїнство беззаконня у відчутний, фізичний спосіб робить все, щоб кулями, бомбами і ракетами та депортаціями і винародовленням покласти край існуванню українців як нації. В посланні, з яким до всіх людей доброї волі звернувся Синод нашої Церкви, що відбувся у вересні в Римі, підкреслено роль людської і християнської солідарності у нашому горю: «У часи випробувань нашу надію скріплює також вірність і солідарність з нами мільйонів братів і сестер у вірі та людей доброї волі в усьому світі. Майже одночасно з вибухами російських бомб і снарядів у різних куточках нашої Батьківщини в усьому вільному світі піднялася нечувана і для багатьох, мабуть, несподівана хвиля співчуття і солідарності з нами. До України хлинули потоки

гуманітарної допомоги, а до неба з сердець мільйонів підносилася молитва за наш народ, за його непохитний вибір добра і за його перемогу».

Дорогі Брати і Сестри!

Як вчить Катехизм Католицької Церкви, «Перед приходом Христа Церква має пройти через останнє випробування, яке захитає віру багатьох віруючих»(675). Таїнство беззаконня випробовувало нас багато разів також кривавими переслідуваннями за вірність Христові, за зберігання єдності з наступником апостола Петра, єпископом Риму. «Багатовікова ідеологія російського імперіалізму» сто п'ятдесят років тому нищила останню структуру нашої Церкви, яка опинилася під Росією після поділів Польщі, Холмську єпархію. Серед сотень мучеників з того часу є тринадцять проголошених блаженними св. Іваном Павлом II в 1996 році. 23 січня 2024-го року мине 150 років від їхнього мучеництва в Пратуліні, малому селі над Бугом. Загинули від російських куль через кільканадцять днів після Різдва, кілька днів після Богоявлення. Їхні останні свята ні в чому не нагадували ідилічних, як надто часто чуємо нині, «магічних» днів відпочинку. З новозавітніх розповідей з Євангелій дитинства для них актуальними була злоба стривоженого Ірода, який, розлютившись, наказав убити всіх малих дітей, та втеча Йосифа з «дитятком і його матір'ю» до Єгипту. А святкуючи Богоявлення і співаючи «Ви, що в Христа хрестилися, у Христа зодягнулися» могли передчувати, що слова з Послання апостола Павла до римлян: «Чи ж не знаєте, що всі ми, що в Христа Ісуса охрестилися, у смерть його хрестилися»(Рим 6,3), стануть їхнім досвідом. Вони, разом з багатьма тисячами інших мучеників і ісповідників нашої Церкви, не захиталися у вірі.

Хай Божественна благодать сповнить нас всіх силою, щоб наслідувати незламність Пратулінських мучеників. Хай скріпить нашу віру в те, що і ми є тими, кого Бог собі уподобав. Хай не гасне надія, що здійсниться ангельське побажання, і в Україні та в цілому світі настане мир.

Благословення Господнє на вас, з Його благодаттю і чоловіколюбям, завжди, нині, і повсякчас, і на віки вічні. Амінь

+ Євген Попович

Архієпископ Євген Попович
Митрополит Перемисько - Варшавський

+ Володимир Ющак

Єпископ Володимир Ющак
Владика Вроцлавсько - Кошалінський

+ Аркадій Трохановський

Єпископ Аркадій Трохановський
Владика Ольштинсько-Гданський